Dagiti tallo nga pamuspusan ti pangkissay ti pannakaidarang ti

RADIATION

Kissayan ti kanito nga kaaddati asideg ti paggapuan ti radiation.

Nayunam ti distansia idiay paggapuanti radiation.

Nayunam ti sarikda iti paggapuan ti radiation.

Sarikda ket aniaman nga banag nga makaited ti salakneb kadagiti tattao ken iti paggapuan ti radiation. Ti panagtalinaed iti uneg dagiti nakapasdek (building) wenno kadagiti lugluganan ket makaited sarikda kadagiti dadduma nga kita ti radiation.

Para kadagiti dadduma nga inpormasyon

Aloha United Way

2 1 1

www.hawaii.gov/doh

wenno

www.cdc.gov

Linda Lingle, Governor
Chiyome L. Fukino, M.D., Director of Health

The Health State
HAWAI'I DEPARTMENT OF HEALTH

Ti Departamento ti Salun-at ket sipapalubos kadagiti programas ken aktibidad iti isu amin nga lipi, kolor, nasionalidad (kabilang ti pagsasao), tawen, kinatao, relihiyon wenno kakurangan ti kabaelan.
Suratan wenno awagan ti "Affirmative Action Officer"
Iti Box 3378, Honolulu, HI 96801-3378
Wenno iti (808) 586-4616 (voice)
Ti uneg ti 180 nga aldaw nga kaadda ti parikot.

Ilocano

11/03 Ilocano

CAUTION RADIATION

RADIATION

Estado ti Hawaii Departamento ti Salun-at
www.hawaii.gov/doh
Para kadagiti dadduma nga inpormasion
wenno pakaammo
awagan ti 2-1-1

Ania ti radiation?

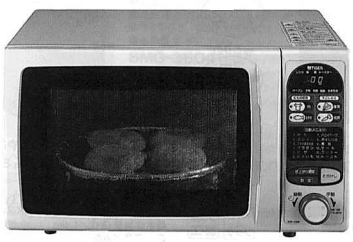

Ti radiation ket maysa nga porma ti energy. Aggapu daytoy kadagiti katutubo nga kas iti Init ken ti uranium iti daga, ken kasta met Kadagiti inaramid ti tao a kas ti makina ti x-ray, telebisyon, ken microwave ovens.

Kasatno nga maidarang dagiti tattao ti radiation?

Dagiti tattao ket maidardarang kadagiti sagbabassit nga radiation iti inaldaw, manipud kadagiti katutubo nga paggapuan ken kadagiti inaramid ti tao. Masukat ti pannakaidarang ti radiation baiten ti maawagan nga "rem" units. Dagiti siyentipiko ken kunaen da nga ti tao ditoy Estados Unidos ket makasagsagrap ti kakatlo ti "rem" iti tinawen.

Ti saan nga mapakpakadaan (emergency) nga radiation ket mabalin nga mangdarang kadagiti tattao ti bassit wenno adu nga sukat ti radiation, depende iti situation.

- Ti panangusar kadagiti palibang tapno warawaraen dagiti radioactive nga materials (dirty bomb) ket makaited ti napalalo nga donor. Mabalin nga bassit laeng ti radioactive materials na tapno umanay nga panggapuan ti nakaro nga saksakit kadagiti adu nga tattao. Ngem uray kasta, depende ti kaadu ti nasagrap,dagiti tattao nga naidarang ti radiation ket dakdakkel ti posibilidad nga matubuan ti kanser (cancer) kamaudianan ti aldaw.

- Ti panangpasabog ti maysa nga bassit nga nuclear device ket agbanag nga ipapatay dagiti adu ken nakaro nga pannakaperdi wenno danyos dagiti masakupan. Adu met nga tattao ti mabalin nga makontamiran ti radioactive materials ket makakitaan ti napalalo nga radiation syndrome (alidukduken, sarwa, panagibleng, panaglabbaga ti kudil ti uneg ti minutos kalpasan ti pannakaidarang). Dagiti parparsiak ti radioactive ket mabalin nga agsapasap ti nalawa nga desso, contaminaran na ti lugar ken manayunan ti posibilidad nga matdaan kanser dagiti tattao mapalabas ti panawen.

- Ti pangbomba wenno pangdadael ti pasilidad nuclear ket panggapuan ti pannakaipabulos ti adu nga radioactive materials. Dagiti tattao nga makasagrap ti adu nga sukat ket mabalin nga matdaan ti napalalo nga radiation syndrome Dagiti aglikmut ket mabalin met nga maidarang wenno makontaminaran.

Ania dagiti epekto na iti salun-at ti pannakaidarang ti radiation?

Maapektaran ti radiation ti bagi kadagiti nadumaduma nga pamuspusan, depende kadagiti sumaganad:

- Ti kaadu ti radiation nga masagrap ti bagi.
- Ti kita ti radiation.
- Ti turong ti pannakaidarang.
- Ti kaatiddog ti kanito nga pannakaidarang ti tao.

Ti pannakaidarang ti adu nga sukat ti radiation ket mabalin nga pakaigapuan ti ipapatay ti uneg ti sumagmamano nga aldaw wenno bulan. Ti pannakaidarang ti basbassit nga sukat ti radiation ket mangited ti nangato nga posibilidad nga pagtubuan ti kanser wenno saksakit kadagiti tawen nga mapasungad.

Kasatno nga masalaknibak ti kabukbukudak iti radiation?

Dagiti tallo nga pamuspusan ti pangkissay ti pannakaidarang ti

- Kissayan ti kanito nga kaadda ti asideg ti paggapuan ti radiation.
- Nayunam ti distansia idiay paggapuan ti radiation.
- Nayunam ti sarikda iti paggapuan ti radiation.

Sarikda ket aniaman nga banag nga makaited ti salakneb kadagiti tattao ken iti paggapuan ti radiation. Ti panagtalinaed iti uneg dagiti nakapasdek (building) wenno kadagiti lugluganan ket makaited sarikda kadagiti dadduma nga kita ti radiation.

Kasatno nga masarikdaak ti kabukbukudak iti panawen ti radiation emergency?

Ti kaimbagan nga aramiden ket depende ti situation. Kalpasan ti pannakaibulos ti radioactive materials dagiti agtuturay ti lokal ket bantayan da ti kangato ti radiation ken adalen da dagiti umiso nga tignay nga pangsalaknib. Dummgeg kadagiti emergency response network wenno Kadagiti estasyon ti radio para kadagiti inpormasyon ken dadduma nga pakaammo. No ti emergency ket gapu ti adu wenno nabuslun nga sukat ti radioactive materials, mabalin nga mabilin kayo nga agtalinaed ti nasarikdaad nga lugar wenno maiyakar kayo to sabali nga lugar.

Masapul ko kadi ti agtumar ti potassium iodine ti panawen ti radiation emergency?
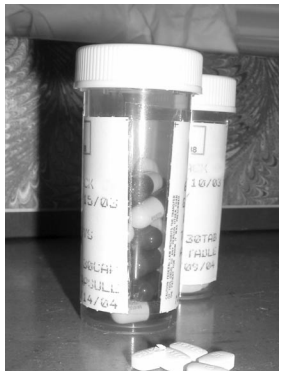
Ti potassium iodine (K1) ket masapul nga tumaren laeng no ti radiation emergency ket maigapu ti pannakaibulos ti radioactive iodine a kas kadagiti planta ti nuclear power wenno ti panagpasabug ti nuclear bomb. Ti "dirty bomb" ket saan nga makuna nga addaan ti radioactive iodine. No tumaren ti KI ti uneg ti 3 - 4 nga oras kalpasan ti pannakaidarang ti radioactive iodine ket salakniban na ti donor wenno sakit ti karabukub (thyroid). Saan na nga salakniban dagiti donor wenno sakit kadagiti dadduma nga parties ti bagbagi. (organs or tissues).